

Cultuurnota Heemstede 2026 -2032

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1

Uitgangspunten **4**

1.1	Definitie van kunst en cultuur	4
1.2	Relatie met de Erfgoedvisie	4
1.3	Het Evaluatie- en Informatiedocument	5
1.4	Sterke punten en verbeterpunten in de Heemstedse kunst- en cultuursector	5

Hoofdstuk 2

De meerwaarde van kunst en cultuur **8**

2.1	Culturele meerwaarde	8
2.2	Maatschappelijke meerwaarde	9
2.3	Economische meerwaarde	10
2.4	Samenvatting	11

Hoofdstuk 3

Rolopvatting, ambities en doelen **13**

3.1	Rolopvatting	13
3.2	Ambities en doelen	13
3.3	Ambitie 1: culturele basisvoorzieningen op orde	14
3.4	Ambitie 2: meedoen bevorderen	14
3.5	Ambitie 3: levendigheid en beleving stimuleren	14

Hoofdstuk 4

Beleidsinstrumenten **16**

4.1	Het verbeteren van de culturele infrastructuur	16
4.2	Het vormen van duidelijke en duurzame subsidierelaties	18
4.3	Het maken van prestatieafspraken	18
4.4	Het stimuleren van cultuurdeelname	18
4.5	Het slechten van drempels	19
4.6	Het mogelijk maken van cultuureducatie in het Primair en Voortgezet Onderwijs	20
4.7	Het bevorderen van het culturele klimaat	20
4.8	Het toepassen van evenementenbeleid	21
4.9	Het stimuleren van crowdfunding, sponsoring en fondsenwerving	21
4.10	Het stimuleren van samenwerking	22
4.11	Omvang en onderhoud gemeentelijke collectie	23

Uitvoeringsagenda **25**

Financiën **27**

Uitgangspunten

In 2025 is het college aan de slag gegaan met het ontwikkelen van een Cultuurnota. Deze Cultuurnota zal een langere periode beslaan dan de vorige nota, namelijk zes jaar. Een langere periode geeft meer tijd om het beleid te implementeren, tussentijds te evalueren en zo nodig bij te sturen. In dit hoofdstuk geven we eerst onze definitie van kunst en cultuur. Vervolgens gaan we in op het vooronderzoek en het participatieve traject dat heeft geleid tot de informatieve onderlegger van deze Cultuurnota (het [Evaluatie- en Informatiedocument](#)). Tot slot volgt een overzicht van de sterke punten en de verbeterpunten die zijn gesignaleerd in de Heemstedse kunst- en cultuursector.

1.1 Definitie van kunst en cultuur

Voor deze Cultuurnota wordt dezelfde definitie van kunst en cultuur gehanteerd als bij de rijks-overheid en de provincie. Met kunst en cultuur wordt bedoeld op zowel amateurkunst als op professionele kunsten, van fanfaremuziek tot klassieke muziek en van mode en popmuziek tot beeldende kunst en theater. Ook de bibliotheek behoort tot kunst en cultuur, evenals vormen van roerend erfgoed (schilderijen, werktuigen, meubelstukken en documenten als archiefstukken en foto's) en immaterieel erfgoed (ook wel levend erfgoed: tradities, rituelen, festiviteiten en gewoonten die van generatie op generatie worden doorgegeven). In deze Cultuurnota zijn onder- en bovengrondse monumenten (die uiteraard ook tot het culturele domein behoren) niet meegenomen. Ook de rol en de positie van de lokale omroep is buiten beschouwing gelaten. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende sectoren, genres en vormen binnen de sector kunst en cultuur:

- Podiumkunsten (o.a. toneel, dans en muziek)
- Musea, galleries en andere expositieruimtes
- Beeldende kunst (o.a. schilderijen en standbeelden) en design
- Cultuurhistorie (roerend erfgoed)
- Film en media
- Letteren (o.a. leesbevordering en literatuuronderwijs)
- De creatieve industrie (o.a. architectuur, design en nieuwe media)
- Bibliotheekwerk

Deze Cultuurnota heeft vooral betrekking op de vier eerstgenoemde punten. De openbare bibliotheek komt in deze nota slechts beperkt aan bod (namelijk in hoofdstuk 4.1). Hiervoor wordt een afzonderlijk visiedocument gemaakt, voortvloeiend uit de zorgplicht die gemeenten gaan krijgen voor het bibliotheekwerk, dat zich in toenemende mate in samenhang met Onderwijs en Sociaal Domein ontwikkelt.

1.2 Relatie met de Erfgoedvisie

Uiteraard is er een relatie tussen deze Cultuurnota en de Erfgoedvisie. Er is een scheiding aangebracht tussen de fysieke ('harde') kant en de sociale ('zachte') kant. In de Erfgoedvisie gaat het om het fysiek behouden, beschermen en benutten van erfgoed, zoals karakteristieke gebouwen, historische weg- en waterwegen en groenstructuren. In het cultuurbeleid is de beleving van erfgoed van belang; hierbij valt te denken aan de historische ervaring die erfgoed kan oproepen, het contact met het verleden (bijvoorbeeld te borgen in de cultuureducatie) en de sociale functie en betekenis van erfgoed voor de lokale samenleving. Waardevol zijn de gelegenheden waarbij de beleving van de historie kan samen-gaan met een actuele culturele gebeurtenis. Een voorbeeld zijn de concerten die Stichting Podia Heem-stede in (onder andere) De Oude Kerk en de Pinksterkerk organiseert en waarbij inwoners naast muziek ook van het erfgoed kunnen genieten (in lijn met uitvoering van het Verdrag van Faro).

1.3 Het Evaluatie- en Informatiedocument

Als startpunt voor deze Cultuurnota werd eerder het Evaluatie- en informatiedocument opgesteld. Dit document dient als een informatieve onderlegger voor de Cultuurnota, waarin een zo volledig mogelijk beeld van de kunst- en cultuursector in Heemstede is vastgelegd. De samenhang tussen beide documenten is dus dat deze Cultuurnota voortbouwt op het informatiedocument.

Het Evaluatie- en Informatiedocument is voortgekomen uit vooronderzoek en een participatief traject met culturele organisaties, inwoners, cultuurmakers en anderen. Dit is omdat het college veel waarde hecht aan de betrokkenheid van en draagvlak onder de inwoners van Heemstede. Dit participatietraject bestond uit gesprekken met verschillende personen en organisaties, een enquête die is uitgezet onder de inwoners van Heemstede en een participatiebijeenkomst op 4 maart 2025. Het Evaluatie- en Informatiedocument dient als een soort foto van het culturele leven in Heemstede, waarbij een analyse is gemaakt van de sterke en zwakke punten van de lokale cultuursector. Het document is opgesteld door adviesbureau Berenschot.

1.4 Sterke punten en verbeterpunten in de Heemsteedse kunst- en cultuursector

Uit het participatieve traject is naar voren gekomen dat Heemstede een kunst- en cultuuraanbod heeft dat passend is bij haar positie. Heemstede is een kleine gemeente onder de rook van grotere steden als Haarlem en Amsterdam. Heemstede kent een betrokken, ondernemende en geëngageerde gemeenschap die samenkomt in de verschillende verenigingen en stichtingen die de gemeente rijk is. Op deze manier geven de inwoners, vaak op vrijwillige basis, zelf invulling aan het culturele leven van hun omgeving. Door het kleinschalige en dorpse karakter van de gemeente weten de lokale overheid en de inwoners elkaar goed te vinden.

Ondanks het feit dat het cultuuraanbod passend is voor Heemstede, is er ook een aantal verbeterpunten gesignaleerd. Deze verbeterpunten bestaan deels uit zorgen over hoe de zaken gaan of zijn geregeld en deels uit wensen voor de toekomst. Hieronder en op de volgende pagina worden puntsgewijs de gesignaleerde sterke punten en verbeterpunten van de Heemsteedse kunst- en cultuursector uiteengezet. In het Evaluatie- en Informatiedocument wordt uitgebreider op deze punten ingegaan.

Sterke punten: wat gaat er goed?

1. **De inwoners en ondernemers van Heemstede zijn buitengewoon betrokken bij de plaatselijke kunst- en cultuursector.** De aanwezigheid van de verscheidene verenigingen en stichtingen die zich inzetten voor de sector is hier tekenend voor. Daarnaast draaien veel instellingen en initiatieven op vrijwilligers.
2. **Uit gesprekken met spelers binnen het culturele veld is gebleken dat de verhouding tussen hen en de gemeente als positief wordt ervaren.** Inwoners die actief zijn binnen de sector geven aan dat de lijntjes met de ambtenaren en de gemeente als zodanig kort zijn.
3. **Het aanbod van Heemstede past bij haar positie als kleine gemeente in de nabijheid van grotere steden** zoals Haarlem, en in mindere mate Amsterdam. Inwoners kunnen plaatselijk terecht voor, bijvoorbeeld, het verenigingsleven en het bezoeken van podiumkunsten. Voor meer cultuur kunnen zij terecht bij de grotere, omliggende gemeenten.
4. **Heemstede geeft relatief veel geld uit aan kunst en cultuur.** Heemstede gaf volgens het CBS in 2023 61 euro per hoofd van de bevolking uit aan kunst en cultuur. Gemeenten die een inwoneraantal van in de twintigduizend hebben, geven gemiddeld 51 euro per hoofd van de bevolking uit aan kunst en cultuur.

Verbeterpunten: wat kan er beter?

- 1. Op dit moment worden de meeste culturele stichtingen, activiteiten en evenementen aangevoerd en georganiseerd door vrijwilligers.** Organisaties die voor een groot deel uit vrijwilligers bestaan – en diensgevolge de activiteiten die zij voortbrengen – kunnen een mindere mate van professionaliteit met zich meebrengen. Daarnaast is de duurzaamheid van de activiteiten onzekerder omdat deze afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van vrijwilligers.
- 2. In gesprekken met het veld en uit andere verkenningen is gebleken dat niet alle doelgroepen in dezelfde mate worden voorzien binnen de gemeente.** Zoals opgemerkt maakt de sector veelvuldig gebruik van vrijwilligers. Vrijwilligers zijn vaak ouderen (65+), en dat kan betekenen dat ze culturele en kunstzinnige activiteiten programmeren en organiseren die aansluiten bij hun eigen demografie. Jongeren tussen de leeftijden van pakweg 12 tot 18 jaar worden in mindere mate bediend in Heemstede.
- 3. Kunst en cultuur vervullen niet slechts de artistieke behoeften van inwoners, maar kunnen ook bijdragen aan doelstellingen in andere beleidsdomeinen.** Voorbeelden hiervan zijn (preventieve) zorg, duurzaamheid, het evenementenbeleid, city marketing en jeugdparticipatie.
- 4. Het huidige makersklimaat in Heemstede is beperkt.** Makers zijn voor een cultureel ecosysteem van belang. Het makersklimaat omvat alle regelingen en faciliteiten in een omgeving die het maken en produceren van kunst en cultuur mogelijk maken of bevorderen (o.a. werkplekken, broedplaatsen, subsidieregelingen voor makers).
- 5. Op dit moment zijn de regels en afspraken rondom culturele subsidies niet altijd voor iedereen duidelijk.** De informatie over subsidies (vastgelegd in de Bijzondere verordening structurele en incidentele subsidies amateurkunstbeoefening) is niet voor iedereen even duidelijk en (online) vindbaar. Hierdoor kan er onduidelijkheid ontstaan over de mogelijkheden, eisen en voorwaarden.

De meerwaarde van kunst en cultuur

Op basis van de gesprekken formuleren wij als visie dat kunst en cultuur in drie opzichten waarde toevoegen aan het leven in Heemstede: op cultureel, op maatschappelijk en op ruimtelijk-economisch gebied. In dit hoofdstuk worden de culturele meerwaarde, de maatschappelijke meerwaarde en de economische meerwaarde van kunst en cultuur uiteengezet.

Naast een culturele, maatschappelijke en economische waarde, heeft kunst ook een vanzelfsprekende autonome waarde. De gemeente wil zich daarom nadrukkelijk niet bemoeien met de inhoud van culturele activiteiten. Onze sturing heeft betrekking op punten als (1) verscheidenheid en dynamiek, (2) meerwaarde voor omgeving/economie en (3) meerwaarde voor sociaal domein en jeugdbeleid.

Kunstuitingen hebben een intrinsieke waarde die losstaat van praktische, commerciële of functionele doeleinden:

- De waarde van kunst kan liggen in schoonheid, expressie, originaliteit, en vakmanschap.
- Kunst kan sterke emotionele reacties oproepen bij mensen, zoals vreugde, verdriet, verwondering, of zelfs provocatie. Kunst heeft kracht om emoties op te roepen en mensen te laten nadenken over hun eigen gevoelens.
- Kunstenaars gebruiken hun werk vaak als een middel om ideeën, concepten en perspectieven uit te drukken. Op deze manier kunnen we aan het denken worden gezet en worden uitgedaagd om de wereld op nieuwe manieren te zien.
- De autonomie van kunst betekent ook de vrijheid voor de kunstenaar om te creëren, zonder beperkingen van externe factoren zoals commerciële belangen, politieke druk, of sociale normen. Dit kan leiden tot vernieuwende en onverwachte vormen van expressie.

Kunst en cultuur spelen een cruciale rol bij ontwikkeling, verbeelding en verbinding. In de 51^e Huizingalezing (Pauluskerk Leiden, 9 september 2022) benadrukte voormalig staatssecretaris Uslu het grote (maatschappelijke) belang van kunst en cultuur:

“Het geeft leven aan onze levens. Het heeft impact op wat we voelen, denken en waar we met elkaar over praten. Pas wanneer we vaker stilstaan bij wat kunst en cultuur met ons doet en hoe het onze levens verrijkt, krijgt zij de waardering die haar toekomt. Als we vooruit willen als mens, en als samenleving, dan is cultuur onmisbaar.”

2.1 Culturele meerwaarde

Culturele uitingen komen in allerlei vormen voor, zoals feesten, festivals, muziek, toneel en taal.

Voor de mensen die cultuur beoefenen of van cultuur genieten, is de culturele meerwaarde erg belangrijk. Of het nu gaat om kunstbeoefening op hoog (professioneel) niveau, om amateurkunst of om het kijken, luisteren en beleven van cultuur: mensen ontleen er voldoening, inspiratie en identiteit aan:

- Kunst en cultuur dagen mensen uit om buiten de gebaande paden te treden, nieuwe perspectieven te verkennen en originele ideeën te krijgen.
- Kunst en cultuur laten mensen aan de slag gaan met zingevingsvragen: waar kom ik vandaan? Waar ga ik naar toe?
- Kunstzinnige en culturele activiteiten bieden inspiratie. Ook voor innovatie in andere sectoren, zoals technologie, wetenschap en bedrijfsleven. Hierin zit ook een raakvlak met de economische meerwaarde van kunst en cultuur.

- Kunstwerken, muziek, architectuur, literatuur: alle kunstuitingen helpen bij het behouden van gebruiken en tradities voor toekomstige generaties.
- Kunst en cultuur geven uiting aan de identiteit van Heemstede en haar inwoners.

Het is belangrijk om bewust en open om te gaan met de beleving van deze culturele uitingen en iedereen de ruimte te geven om zichzelf te zijn

Als gemeente hebben wij de ambitie om:

- Binnen de grenzen van wat voor een kleine gemeente als Heemstede mogelijk is, te waarborgen dat er een rijk en divers cultureel aanbod is, zowel wat betreft actief zelf expressief bezig zijn; cultuur maken en cultuurdeelname (zoals verenigingen, muziekles, dans, lezen, zelf kunst maken), als wat betreft passieve cultuurdeelname (zoals bezoek aan het theater, festivals, evenementen).
- Te stimuleren dat nieuwe culturele initiatieven ontstaan en dat samenwerking wordt bevorderd.
- Publieksbereik te stimuleren. We willen met het cultuuraanbod een breed publiek bereiken (waarvoor zelf-expressie en kunst niet vanzelfsprekend is) zoals jeugd en nieuwe Heemstedenaren.

2.2 Maatschappelijke meerwaarde

De maatschappelijke meerwaarde van kunst en cultuur zien we in Heemstede op veel verschillende manieren terug:

- Kunst en cultuur brengen mensen van verschillende achtergronden, leeftijden en gemeenschappen samen, waardoor de sociale cohesie en solidariteit worden bevorderd.
- Door culturele diversiteit te vieren, kan kunst bijdragen aan het bevorderen van inclusie en het bestrijden van discriminatie en vooroordelen. Dit sluit goed aan bij de inclusie agenda van de gemeente.
- Kunst en cultuur bieden ontwikkelmogelijkheden voor mensen van alle leeftijden, van kleinschalige workshops tot formele opleidingen.
- Het beoefenen van kunst en het deelnemen aan culturele activiteiten kan individuen helpen bij zelfontdekking, zelfexpressie en het ontwikkelen van zelfvertrouwen.
- Kunst en cultuur bieden een uitlaatklep voor emoties, zowel voor makers als publiek, waardoor stress wordt verminderd en emotioneel welzijn wordt bevorderd.
- Voortbouwend op het vorige punt, worden creatieve therapieën (zoals kunsttherapie en muziektherapie) door particuliere behandelaars als onderdeel van een groter behandelplan wel gebruikt om mensen te helpen bij het verwerken van trauma, angst en andere mentale gezondheidsproblemen.

Als gemeente hebben we de ambitie om in onze rol als facilitator en stimulator te bevorderen dat de cultuursector sterker wordt gerelateerd aan (het beleid rondom) het sociaal domein. In het bijzonder willen we hierbij aandacht geven aan het jeugdbeleid: jongeren moeten actief bij culturele initiatieven worden betrokken. Zowel waar het gaat om zelf te dansen, zelf beeldende kunst te maken of op een podium te (durven) klimmen; actieve cultuurparticipatie is iets wat we elkaar kunnen leren (zoals dans) als cultuurbeleving (zoals een bezoek aan een theater). Dit betekent twee dingen: enerzijds dat we culturele organisaties en initiatieven vragen om actief te zijn binnen het sociaal domein en actief aan de slag te gaan met aanbod voor jongeren. Anderzijds betekent dit dat we onderzoeken hoe we middelen uit het sociaal domein kunnen inzetten voor het realiseren van culturele activiteiten.

2.3 Economische meerwaarde

Al veertig jaar verschijnen er in binnen- en buitenland onderzoeken die duidelijk maken dat culturele voorzieningen welvaartswinst brengen. Bekende studies zijn die van Meulenbelt uit 1991 (naar de uitstralingseffecten van de opera in Amsterdam) en van instituut Nyfer naar de impact van het muziekaanbod in Utrecht (2002).

Cultuur heeft een economische meerwaarde, omdat mensen tegenwoordig niet meer het werk volgen, maar het werk de mensen. Bedrijven trekken naar plekken waar zij het meeste menselijk kapitaal kunnen vinden. Om mensen – en daarmee werkgelegenheid – te stimuleren, moeten gemeenten met elkaar wedijveren. Het culturele aanbod is hierbij belangrijk, omdat het met name ook kenniswerkers aantrekt.

Met name de podiumkunsten hebben een groot effect op de aantrekkingskracht, omdat die – in tegenstelling tot musea – niet alleen aantrekkelijk zijn voor toeristen, maar vooral ook voor de inwoners. Bovendien brengen podia in de avonden levendigheid in de binnenstad, waardoor de horeca en het overige uitgaansleven ook gestimuleerd worden. Uit onderzoek van Brouwer en Thomsen (2007) kwam naar voren dat wijken met cultuur (waar bijvoorbeeld ook monumentale gebouwen en parken onder vallen) een hogere vastgoedwaarde hebben dan andere vergelijkbare wijken.

Marlet promoveerde in 2009 op een onderzoek naar de aantrekkelijke stad¹. Zijn voornaamste bevinding was dat steden, die een gunstige ligging ten opzichte van werk en natuur combineren met een gevarieerd aanbod aan voorzieningen, de grootste aantrekkingskracht hebben op huishoudens. Dit zijn gemeenten met veel historie, cultuur, horeca en andere aantrekkelijke voorzieningen. Heemstede voldoet vrijwel geheel aan dit profiel. Mensen vinden het fijn om deze voorzieningen dichtbij huis te hebben, zodat ze er spontaan gebruik van kunnen maken. Gemeenten die zo'n aantrekkelijke woonomgeving kunnen bieden, slagen erin mensen aan te trekken en vast te houden.

Niet alle culturele voorzieningen bevorderen de aantrekkelijkheid van een gemeente. Musea, musicals en festivals bieden in de modellen van Marlet bijvoorbeeld geen significante verklaring voor het woongedrag van kenniswerkers en creatieven. Bibliotheekvoorzieningen en kleinschalige optredens hebben hier dan wel weer een positieve invloed op. Marlet concludeert in zijn proefschrift dat investeringen in cultuur de aantrekkingskracht van een gemeente vergroten als ze worden ingezet op culturele activiteiten die:

- Kleinschalig en divers zijn
- Op een uitgekende locatie in de stad liggen en continu beschikbaar zijn
- Gerich zijn op de plaatselijke bevolking.

Het gaat dus om kunst en cultuur waarvan de inwoners doorlopend zelf kunnen gaan deelnemen of ervan genieten.

Het is duidelijk dat uit de genoemde studies steeds blijkt dat de relatie tussen cultuur en welvaartswinst ruimtelijk bepaald is. In welke mate meerwaarde optreedt, wordt bepaald door het soort culturele voorziening, maar zeker ook door de situering ervan. Als gemeente hebben we daarom de ambitie om in het ruimtelijk domein onze faciliterende en stimulerende rol zo in te vullen dat de verbinding tussen de centrumondernemers en de cultuursector wordt versterkt en dat het evenementenbeleid bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van Heemstede en levendigheid van het centrum. De aanwezigheid van levendige culturele voorzieningen en evenementen zorgt ervoor dat mensen regelmatig iets kunnen beleven in Heemstede. Het zorgt voor levendigheid en 'beleving'.

¹ Marlet, Gerard, 'De aantrekkelijke stad. Moderne locatietheorieën en de aantrekkingskracht van Nederlandse steden' (Nijmegen 2009)

2.4 Samenvatting

Rolopvatting, ambities en doelen

3.1 Rolopvatting

Over het algemeen zijn in Nederland de gemeenten verantwoordelijk voor het cultureel vastgoed, in het bijzonder voor de accommodaties voor de kunsten (o.a. podia, presentatieruimten, oefenruimten) en voor het stimuleren van cultuureducatie en cultuurparticipatie. Daarnaast kunnen gemeenten meefinancieren aan kunst producerende organisaties en projecten. Kleinere gemeenten doen dit bij amateurorganisaties en grote gemeenten doen dit bij professionele organisaties, meestal op voorwaarde dat er wordt meebetaald door landelijke publieke fondsen. Het rijk en de provincies hebben in het culturele bestel andere taken.

Een gemeente kan verschillende rollen spelen. Ze kan ontwikkelingen zelf initiëren en ten uitvoer brengen of ze kan afwachten wat er uit de samenleving komt en daarop waar nodig inspelen of reageren. Ze kan maatschappelijke actoren uitnodigen om een bepaalde rol te spelen en ze kan zich beperken tot het waar nodig faciliteren van ontwikkelingen die zich voordoen. Op het gebied van cultuur is er traditioneel sprake van een wisselwerking tussen het particulier initiatief (zoals bedrijven, stichtingen) dat zaken onderneemt en een overheid die financiert en faciliteert.

Het culturele leven in Heemstede leunt zwaar op het particuliere initiatief en de vele (vrijwilligers) organisaties die zich inzetten voor kunsteducatie, evenementen, uitvoeringen en cultuurparticipatie. Als gemeente willen we verschillende rollen vervullen en het veld helpen versterken en richting geven:

- Richting geven aan de sector: deze nota is bedoeld om visie en ambities te formuleren waar de sector zich bij kan aansluiten.
- Waarborgen van een basale culturele infrastructuur voor de inwoners van Heemstede. Dit doen we door subsidies te geven aan organisaties en initiatieven en door het beschikbaar stellen van locaties voor cultuur. Als kleine gemeente is onze polsstok overigens maar beperkt.
- Faciliteren door partijen bij elkaar te brengen (binnen de cultuursector, maar ook met andere domeinen), informatie en kennis te (laten) delen en door samenwerking te bevorderen.
- Stimuleren door gericht werk te maken van bepaalde thema's. Initiatieven hebben namelijk soms echt de ondersteuning van de gemeente nodig om tot realisatie te komen.

3.2 Ambities en doelen

Uit het Evaluatie- en Informatiedocument (zie hoofdstuk 1) komt dat het culturele leven van Heemstede sterke, maar ook zwakkere punten kent. Ons streven is om in de komende periode deze verbeterpunten aan te pakken, door ze te verbinden met:

1. De meerwaarde(n) die we vinden dat cultuur (cultureel, maatschappelijk, economisch) heeft;
2. De beleidskaders die relevant zijn: ons erfgoedbeleid (zie de Erfgoedvisie), ons evenementenbeleid (waarin nog stappen gezet zullen worden), ons preventief jeugdbeleid (zie de Herijking Jeugdwerk Heemstede 2025-2028), het beleidsplan maatschappelijke ondersteuning Heemstede 2025-2028, de Inclusieagenda Heemstede en het aanvullende bibliotheekbeleid dat geformuleerd zal worden.

Van de meerwaarde die kunst en cultuur toevoegt aan de Heemstedse samenleving, leiden wij drie ambities af die we in ons kunst- en cultuurbeleid centraal zetten.

- Zorgen dat de culturele basisvoorzieningen die passen bij een kleine gemeente op orde zijn (= culturele meerwaarde);
- Meedoen bevorderen (= maatschappelijke meerwaarde);
- Levendigheid en beleving stimuleren (= economische meerwaarde).

Per ambitie formuleren wij in dit hoofdstuk een aantal doelen waaraan in de komende jaren concreet met beleidsinstrumenten kan worden gewerkt. In hoofdstuk 4 geven wij die beleidsinstrumenten weer die we inzetten.

3.3 Ambitie 1: culturele basisvoorzieningen op orde

Bij ervoor zorgen dat de culturele basisvoorzieningen die passen bij een kleine gemeente op orde zijn, denken wij vooral aan het ondersteunen van de amateurverenigingen in onze gemeente en aan het mogelijk maken dat culturele uitingen gemaakt en getoond kunnen worden. Dit kan zowel op een vaste locatie als op ad hoc-locaties plaatsvinden. In hoofdstuk 4.1 gaan we nader hierop in aan de hand van een verhelderende figuur.

3.4 Ambitie 2: meedoen bevorderen

Onder cultuurdeelname verstaan we: cultuureducatie en actieve cultuurparticipatie. In het verleden verliep veel via het verenigingsleven, tegenwoordig doen mensen in toenemende mate ook individueel of op projectbasis aan cultuurbeoefening. In alle gevallen is er echter een infrastructuur nodig en daarbij kunnen we als gemeente behulpzaam zijn. Dit kan door te zorgen dat er betaalbare ruimten zijn, dat projecten worden gestimuleerd, dat verenigingen en activiteiten (denk aan concerten, voorstellingen, tentoonstellingen) uit de kosten komen en dat activiteiten betaalbaar en toegankelijk zijn voor inwoners. Daarnaast kunnen we het cultuur maken stimuleren, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat de verschillende doelgroepen het aanbod en de mogelijkheden op dit gebied beter weten te vinden en benutten.

Een specifieke vorm van stimulering van de cultuurdeelname is het inzetten van een cultuurcoach. Hiervoor was voorheen een subsidie vanuit het rijk beschikbaar, de 'Brede Regeling Combinatiefuncties 2022-2026' (BRC). Deze is sinds 2023 onderdeel van de '[Brede Specifieke Uitkering](#)' (SPUK), die bij de uitvoering de principes volgt uit het Hoofdlijnen Sportakkoord II en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De regeling is gericht op het bevorderen van een gezonde generatie en biedt ruimte voor een integrale aanpak van sport, cultuur en sociale basis.

De subsidie die de Rijksoverheid hiervoor beschikbaar stelt, hebben we in Heemstede ingezet voor het stimuleren van het bewegingsonderwijs op de basisscholen. De middelen zijn allemaal opgenomen in de subsidie aan Sportsupport. Wij stellen voor om middelen te zoeken om een cultuurcoach in Heemstede te kunnen inzetten.

3.5 Ambitie 3: levendigheid en beleving stimuleren

Heemstede promoten en levendiger maken kan met culturele festivals en evenementen. Een belangrijk voordeel daarvan is dat zij doorgaans ook een breed publiek bereiken, breder dan de vaste publieksgroepen die op kunst en cultuur afkomen. Daarnaast dragen evenementen bij aan de culturele identiteit van Heemstede, denk bijvoorbeeld aan de evenementen rond herdenken en vieren (lichtjesavond op de begraafplaats). Het leggen van een relatie met het evenementenbeleid is belangrijk.

HOOFDSTUK 4

Beleidsinstrumenten

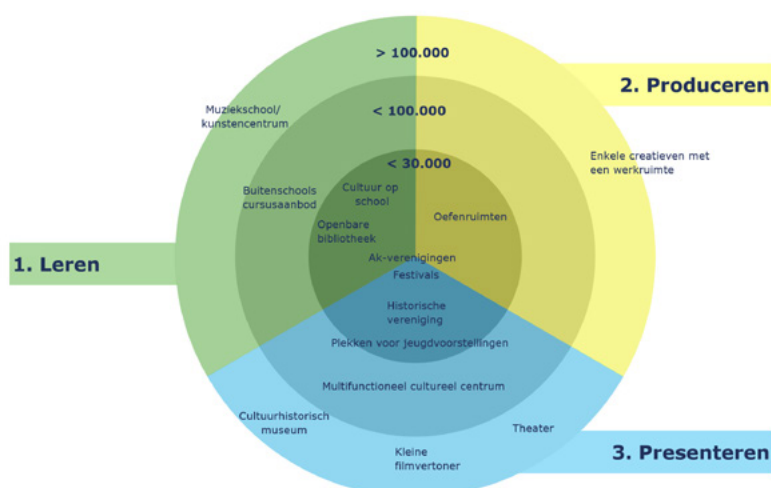
Gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid kan meer inhouden dan alleen het inzetten van subsidie.

Hoewel subsidies een belangrijk middel zijn, zijn er diverse andere instrumenten die kunnen worden benut om de gemeentelijke rollen (zie 3.1) te vervullen. In dit hoofdstuk bespreken we de verschillende beleidsinstrumenten die we op dit moment al inzetten, of van plan zijn om te gaan gebruiken om de geformuleerde doelen te bereiken. Deze instrumenten zijn nauw verbonden met de gemeentelijke rollen die we in 3.1 hebben geschetst en zijn ten dele gericht op het werken aan de verbeterpunten die we eerder hebben geïnventariseerd.

	Instrument	Rol
1.	Het verbeteren van de culturele infrastructuur	Faciliteren
2.	Subsidies toekennen	Waarborgen
3.	Prestatieafspraken	Richting geven
4.	Bevorderen van cultuurdeelname	Stimuleren
5.	Het slechten van drempels	Waarborgen
6.	Cultuureducatie in het Primair Onderwijs	Faciliteren
7.	Bevorderen van het culturele klimaat	Stimuleren
8.	Het toepassen van evenementenbeleid	Faciliteren
9.	Het stimuleren van crowdfunding, sponsoring en fondsenwerving	Stimuleren
10.	Het stimuleren van samenwerking	Waarborgen + faciliteren

4.1 Het verbeteren van de culturele infrastructuur

De culturele infrastructuur van een kleine gemeente is in de regel maar beperkt. Afgeleid van het VNG-ringenmodel (zie 5.3 van het Informatiedocument, p. 20) laten we in onderstaande figuur zien wat de gebruikelijke culturele voorzieningen zijn in een gemeente onder de 30.000 inwoners die geen centrumfunctie heeft. Het gaat in deze figuur om de binnenste ring; de culturele voorzieningen in gemeenten zonder centrumfunctie tot 30.000 inwoners.

Toegelicht: in alle kleine gemeenten zonder centrumfunctie vinden we amateurkunstverenigingen, cultuurbemiddelaars en festivals. Zij spelen een rol in alle onderdelen van de culturele cyclus: kunnen leren (van culturele vaardigheden), produceren (van culturele uitingen), presenteren (van culturele producties) en interesseren (van bestaand en nieuw publiek). De creatieve cyclus is een bekend concept in de wereld van het gemeentelijk cultuurbeleid.

Andere voorzieningen die we aantreffen in kleine suburbane gemeenten zijn:

1. Leren	Bibliotheek, toepassing Cultuur met Kwaliteit-regeling, projecten Muziek-in-de-Klas
2. Produceren	Oefenruimten voor verenigingen
3. Presenteren	Historische verenigingen, plekken voor jeugdvoorstellingen.

Voor een kleine gemeente zijn dit de basisvoorzieningen. Tezamen vormt dit het 'culturele menu' in alle kleine gemeenten zonder een centrumfunctie. Het is een beperkt cultureel aanbod, vooral omdat er in dit type gemeenten weinig kunst wordt gemaakt en weinig presentatiemogelijkheden zijn: daarvoor wordt uitgeweken naar de nabijgelegen 'grote stad'. Hierbij moet ook worden onderkend dat de inschatting is dat er in Heemstede relatief weinig beroepskunstenaars wonen en werken. Ook dat is voor een kleinere niet-centrumgemeente een herkenbaar beeld. Voor het kennisnemen van culturele producties maken de inwoners van Heemstede gebruik van de voorzieningen in Haarlem (zoals PHIL, Stadsschouwburg, Schuur, Patronaat en musea).

Kijken we vanuit het ringenmodel naar de culturele infrastructuur van Heemstede dan zijn vier opmerkingen op hun plaats.

Ten eerste speelt in Heemstede de **openbare bibliotheek** net als in vele andere gemeenten een centrale rol. Dit komt doordat bibliotheken een steeds belangrijker taak hebben in het aanpakken van uitdagingen waar gemeenten dagelijks mee te maken hebben. De bibliotheek heeft zich ontwikkeld van een plek waar boeken worden uitgeleend naar een plek waar burgers worden ondersteund bij het verwerven van noodzakelijke kennis en (digitale) vaardigheden.

De aankomende herziening van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) zal naar verwachting voorzien in een zorgplicht voor gemeenten. Dit wil zeggen dat gemeenten verantwoordelijk worden voor een toegankelijk en toekomstbestendig bibliotheekaanbod voor hun inwoners. De Wsob stelt vast dat iedere inwoner recht heeft op een bibliotheekvoorziening, en het wordt aan de gemeenten om dit lokaal te organiseren. Met het oog hierop zullen wij volgend jaar met een afzonderlijke bibliotheekvisie komen.

De bibliotheekorganisatie die actief is in Heemstede is Bibliotheek Zuid-Kennemerland. Dit is een grote regionale bibliotheekorganisatie die meerdere vestigingen in de regio beheert, ook bijvoorbeeld in Haarlem, Bloemendaal en Zandvoort. Wij vinden het belangrijk dat de bibliotheek aandacht besteedt aan kunst en cultuur omdat dit bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen en aan een meer verbonden en geïnspireerde samenleving. Graag willen wij stimuleren dat de bibliotheek in de komende jaren lezingen, creatieve workshops, culturele ontmoetingen en presentaties van culturele uitingen blijft verzorgen. Een aandachtspunt is wat ons betreft het lokale culturele erfgoed en de historie. Wij moedigen de bibliotheek aan om samen met de Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek exposities en/of lezingen te verzorgen over lokale geschiedenis, gebruiken of tradities.

Ten tweede is de constatering dat Heemstede geen **bemiddelaar** heeft op het gebied van cultuur. Daarmee neemt Heemstede een uitzonderingspositie in. Dit soort bemiddelaars wordt verschillend aangeduid: combinatiefunctionaris, cultuurmakelaar, cultuurscout. De financiële basis is vaak de eerdergenoemde Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC), uitgevoerd door het Ministerie van Volksgezondheid,

Welzijn en Sport (VWS), in samenwerking met onder andere de VNG, OCW en SZW. De BRC maakt het mogelijk dat gemeenten functionarissen inzetten die sport, bewegen en cultuur combineren met andere domeinen zoals: onderwijs, zorg, welzijn en sociale zaken. In Heemstede is deze regeling ingezet voor bewegen en niet voor cultuur.

Ten derde is het belangrijk om te benadrukken dat het (historisch) groen en de landgoederen kernkwaliteiten zijn van Heemstede en van bijzondere culturele waarde zijn, net zoals overigens de monumentale panden. Op dit punt raakt deze cultuurnota aan de Erfgoedvisie die naar verwachting eind 2025 wordt vastgesteld. De **Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek** speelt een belangrijke rol in het onder de aandacht brengen van de Heemstedse historie. Zo organiseren de vrijwilligers met grote regelmaat historische wandelingen, fietsroutes, lezingen, rondleidingen en tentoonstellingen. De website www.hvhib.nl ontsluit een schat aan informatie over ons erfgoed en de kwartaaluitgave 'Heerlijkheden' bevat verdiepende artikelen over de lokale geschiedenis. Daarnaast denkt de vereniging proactief mee met de gemeente bij veel onderwerpen waarmee historie is gemoeid. Wij hechten waarde aan een goede samenwerking met de vereniging en zullen haar waar mogelijk betrekken bij culturele initiatieven.

Ten vierde is een **podium** waar presentaties verzorgd kunnen worden (denk alleen al aan jeugdvoorstellingen) een basisvoorziening. In Heemstede vervult vooral De Luifel deze functie. We willen de theaterfunctie in Heemstede behouden. We onderzoeken hoe we (de uitstraling van) het gebouw De Luifel kunnen verbeteren. Dit is een aandachtspunt bij het beheer/onderhoud van dit gemeentelijke vastgoed. Bij de Kadernota voor 2026 zijn middelen gereserveerd voor het vervangen van de tribune.

4.2 Het vormen van duidelijke en duurzame subsidierelaties

Als verbeterpunt komt uit het participatietraject dat er behoefte is aan meer duidelijkheid over de regels en afspraken rondom culturele subsidies. De informatie over culturele subsidies (onder meer vastgelegd in de Bijzondere verordening structurele en incidentele subsidies amateurkunstbeoefening 2022) is niet voor iedereen even duidelijk of gemakkelijk (online) te vinden. Wij stellen voor dat de webpagina van de gemeente die hieraan is gewijd, opnieuw wordt geformuleerd. Hierbij zal niet alleen rekening worden gehouden met een duidelijke formulering, maar zullen ook de subsidievoorwaarden helder geformuleerd worden.

Het voornemen om deze aanpassing te doen nemen we op in de Uitvoeringsagenda.

4.3 Het maken van prestatieafspraken

Bij het toekennen van subsidies hoort het maken van (prestatie)afspraken. In zijn algemeenheid vinden wij dat het principe geldt: voor wat hoort wat. Dat betekent dat ook als we kleine subsidies verstrekken er een tegenprestatie, hoe klein dan ook, verwacht mag worden. Dat is nu al de praktijk, maar dit kan nog beter. Het is goed om de verwachtingen hierover in de toekomst wat meer op papier te zetten. Bij de grote subsidies kan dat via aparte afspraken, bij de kleine subsidies kan dat door in de subsidiebeschikking voorwaarden op te nemen. Daarbij ligt het toepassen van het proportionaliteitsbeginsel voor de hand: hoe hoger de subsidie, hoe meer we als gemeente van de gesubsidieerde organisatie mogen verwachten in termen van (subsidie)verantwoording en te leveren prestaties. Dit zal verder worden uitgewerkt in een aangepaste bijzondere verordening of in subsidieregels voor cultuur.

4.4 Het stimuleren van cultuurdeelname

Eén van de soorten tegenprestaties die we kunnen vragen ligt in de sfeer van (het stimuleren van) cultuurdeelname. Daarmee bedoelen we dat we ook bepaalde inspanningen om deelnemers of publiek te bereiken mogen verwachten van verenigingen of initiatieven als wij die financieel ondersteunen. Daarnaast zien wij twee manieren om de cultuurdeelname in Heemstede verder te bevorderen.

De eerste manier om de cultuurdeelname in Heemstede verder te bevorderen, is het instellen van een apart budget voor culturele initiatieven. Hiermee kunnen we als gemeente een steuntje in de rug bieden aan culturele initiatieven die zich ontplooiën en die zich bij ons melden. Het zou goed zijn om daarbij de definitie van wat een 'cultureel initiatief' is ruim te nemen. Ook evenementen en initiatieven voor kunst in de openbare ruimte zouden eronder kunnen vallen. Op dit moment wordt een cultureel projectenbudget gemist: het blijkt in de praktijk regelmatig lastig te zijn om budget te vinden om interessante culturele initiatieven van inwoners(groepen) of organisaties te steunen. Een aantal initiatieven ondersteunen we al en culturele activiteiten voor kwetsbare groepen in Plein1. Maar we denken dat er meer mogelijk (en nodig) zal zijn.

Een tweede middel om de cultuurdeelname te stimuleren zien we in het instellen van een cultuurcoach. In de vorige Cultuurnota (2022-2024) werd dit ook al als voornemen geformuleerd, maar dit is nog niet geëffectueerd. Een cultuurcoach kan een belangrijke bijdrage leveren aan de culturele infrastructuur van Heemstede. Het is immers van essentieel belang dat mensen en organisaties elkaar weten te vinden: alleen zo komen producties, evenementen en initiatieven tot stand. In een kleine gemeente zijn het altijd de netwerken die zich voor de cultuur en de gemeenschap inzetten. Die netwerken ontstaan en floreren echter niet zomaar. Daarvoor zijn gerichte inspanningen nodig.

Vanuit de gemeente kunnen we de netwerken op het gebied van het stimuleren van actieve cultuurdeelname gericht ondersteunen door daaraan een combinatiefunctionaris toe te voegen. De cultuurcoach, ook wel cultuurmakelaar genoemd, krijgt als taak om culturele initiatieven in Heemstede en de deelname daaraan te stimuleren en eventueel te organiseren. En vanuit het culturele veld verbanden te leggen met andere domeinen (jeugd, onderwijs, sociaal domein, ondernemers). Functioneel kan de functionaris worden ondergebracht bij een organisatie waarmee de gemeente al een subsidierelatie heeft. Hierover is nader overleg nodig.

Wij stellen voor om te onderzoeken of er middelen zijn om een (parttime) professional toe te voegen aan het culturele landschap in Heemstede. Hierdoor kunnen ook de vrijwilligers die op dit moment actief zijn voor culturele organisaties en activiteiten enige ondersteuning krijgen. Dit draagt bij aan de toekomstbestendigheid van deze initiatieven.

Als aandachtspunt kan aan de cultuurcoach worden meegegeven dat extra inzet nodig is voor de jongeren tussen 12 tot 18 jaar in Heemstede. De cultuurcoach kan niet alleen samenwerking tot stand brengen (bijvoorbeeld tussen cultuur en andere domeinen), maar ook het lokale cultuurparticipatie- en cultuureducatieaanbod promoten en talentontwikkeling stimuleren in contact met o.a. scholen en cultuureducatie-aanbieders. Overigens is het wel zo dat de meeste jongeren van 12 jaar en ouder buiten Heemstede naar school gaan.

Ook bij het zelf cultuur maken kan de cultuurcoach een aanjaagrol vervullen. Bij het maken van cultuur denken we aan verschillende vormen van (zelf)expressie, zoals beeldende kunst, dans of toneel, muziek maken, woord- of digitale kunst. We willen het aanbod dat er op het terrein van expressie is beter verbinden met verschillende doelgroepen, met name voor de jeugd en voor degenen voor wie cultuur maken niet vanzelfsprekend is, zoals nieuwe Heemstedenaren. Bij het leggen van die verbinding kan de cultuurcoach een goed rol spelen en ook maatschappelijke organisaties waarmee we samenwerken.

4.5 Het slechten van drempels

Belangrijk voor het stimuleren van de cultuurdeelname, is het ondersteunen van mensen met een kleine beurs. De gemeente Heemstede heeft de 'Eropuit Regeling'. Deze regeling houdt een financiële bijdrage in voor kinderen en jongeren uit gezinnen waar te weinig geld is voor een sportclub, muziek- of dansles, schilderen, theaterschool of een andere creatieve cursus. Inwoners kunnen een aanvraag doen voor het kind bij de IASZ (sociale zaken) voor bijvoorbeeld lesgeld of de huur van instrumenten. Overigens is er ook een regeling voor volwassenen.

We zetten cultuur in als een vliegwiel voor inclusie. Bij het slechten van drempels gaat het niet alleen om het materiële aspect, zoals een kleine beurs. Cultuur kan ook een brug zijn tussen mensen die van elkaar verschillen, bijvoorbeeld in afkomst of geaardheid.

4.6 Het mogelijk maken van cultuureducatie in het Primair en Voortgezet Onderwijs

Op dit moment ondersteunt onze gemeente al de cultuureducatie in het primair onderwijs door een samenwerking met (en subsidiëring van) Hart Haarlem. De stichting organiseert voor de scholen in Heemstede het CultuurMenu, een kennismakingsprogramma voor basisschoolkinderen. Schoolkinderen gaan op bezoek bij een culturele instelling, zoals een museum of theater of ontvangen een kunstenaar in de klas. Daarnaast werkt Hart samen met scholen binnen het programma *Cultuurkracht*, gesubsidiëerd vanuit het Fonds voor Cultuurparticipatie en onze gemeente. Hierin wordt gewerkt aan verdiepende programma's voor de basisscholen en voortgezet onderwijs (vmbo) en professionalisering van leerkrachten en vakdocenten. Overigens verloopt het bereiken van de vmbo-leerlingen in Heemstede nog niet optimaal. Voor de komende jaren is dit een aandachtspunt.

Verder speelt de bibliotheek een actieve rol waar het gaat om leesbevordering. Hierover zijn afspraken gemaakt met de bibliotheek via de structurele subsidie en een aanvullende subsidie (voor de Bibliotheek-op-School) voor in ieder geval 2025 en 2026. Hierop wordt in een later stadium nader ingegaan in de bibliotheekvisie die we gaan maken (zie 4.1).

4.7 Het bevorderen van het culturele klimaat

Een kleine gemeente als Heemstede kan maar betrekkelijk weinig doen om het voor creatieven aantrekkelijk te maken om er te wonen en te werken. Toch is het niet zo dat we helemaal met lege handen staan. Als gemeente kunnen we meer doen om de uitwisseling over wat er in Heemstede op cultureel gebied te doen is te bevorderen. In de vorige cultuurnota hebben we als gemeente hiertoe al de aanzet gegeven en BeleefHeemstede (het culturele platform van Heemstede) is hiermee aan de slag gegaan. In de komende jaren streven we ernaar de inhoud en het bereik van de online informatie verder te optimaliseren. We zullen daartoe met de vereniging BeleefHeemstede en eventueel ook met de aan te stellen cultuurcoach in gesprek gaan. Ook willen we de bijdrage van € 10.000 aan BeleefHeemstede, die we in 2025 en 2026 op incidentele basis geven, structureel maken.

Idealiter hebben we in de komende jaren met BeleefHeemstede één goede plek, fysiek en online, waar de inwoners 24/7 kunnen zien wat het culturele aanbod binnen de gemeente is, inclusief het aanbod van vrijgevestigde kunstenaars en andere creatieven.

Cultureel platform BeleefHeemstede

Binnen de gemeente is er een faciliterende netwerkorganisatie actief in de vorm van BeleefHeemstede. Deze organisatie is ontstaan tijdens de coronapandemie en gestart met budget dat de gemeente van het Rijk ontving voor het steunen van de culturele sector. BeleefHeemstede richtte zich oorspronkelijk op culturele organisaties maar is uitgegroeid tot een breed platform voor organisaties die activiteiten organiseren in Heemstede. Op www.beleefheemstede.nl presenteren zij in een uitagenda hun activiteiten voor jong en oud, voor de sportieveling en de cultuursnuiver en voor iedereen die houdt van gezelligheid, dingen ontdekken en mensen ontmoeten.

Daarnaast is BeleefHeemstede een netwerkorganisatie, die bijeenkomsten organiseert voor organisaties uit het culturele veld en andere sectoren. Op deze manier worden samenwerkingen gestimuleerd.

BeleefHeemstede werd direct gefinancierd door de gemeente (vanuit coronamiddelen) maar is in 2025 een zelfstandige vereniging geworden. De overdracht van gemeente naar vereniging is gaande. In verenigingsvorm betalen de leden contributie en is met de gemeente vanaf 2026 een subsidierelatie.

Een cultureel klimaat heeft ook plek nodig: waar creatieven elkaar kunnen ontmoeten, kunnen werken en waar publiek kan worden ontvangen. Voor een kleine gemeente als Heemstede zijn de mogelijkheden beperkt om daar zelf in te voorzien. Huisvesting kent een prijs en de gemeente werkt aan een systeem voor een kostprijsdekkende huur, conform de Wet Markt en overheid. Aan de Bosboom Toussainlaan wordt momenteel een aantal atelierruimtes verhuurd, maar nog niet tegen een huur die de kostprijs dekt. We willen de ateliers als voorziening handhaven. Hoe we een systeem van kostprijsdekkende huur gaan invullen, wordt nog nader onderzocht. Het behouden van de voorziening is niet gebonden aan de huidige plek.

De gemeente wil zich binnen haar financiële mogelijkheden blijven inzetten voor het aanbieden van werk- of atelierruimten aan kunstenaars. Indien dergelijke ruimte via de gemeente wordt aangeboden, dan wordt ook gestreefd naar voldoende cultureel rendement, door het actief beheren van een wachtlijst, doorstroming te bevorderen door ruimtes alleen voor een afgebakende periode te verhuren en door afspraken te maken over publiekspresentatie.

Het culturele klimaat in Heemstede kan gebaat zijn bij een cultuurhuis. Dit is een plek waar culturele activiteiten in brede zin plaatsvinden, een huiskamer voor ontmoeting en ontspanning die bij nieuwe ontwikkelingen in Heemstede een toegevoegde waarde kan hebben. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om voorstellingen van muziek of toneel, maar ook om workshops en cursussen (zoals dans, schilderen, open podium, spokenword). Het is kortom een plaats voor cultuur, kunst en ontmoeting. De bestaande mogelijkheden voor zo'n cultuurhuis zijn in Heemstede beperkt, maar bij een nieuwe ontwikkeling, denk aan 't Groot Clooster, zal er aandacht zijn voor zo'n nieuwe culturele voorziening.

Daarnaast valt te overwegen om mensen dan wel organisaties die zich in Heemstede op cultureel gebied onderscheiden een prijs te geven. Dat hoeft niet om een groot geldbedrag of een kostbaar object te gaan en het hoeft ook niet jaarlijks te gebeuren, maar het zou mooi zijn als culturele uitblinkers in onze gemeente erkenning krijgen. Zowel BeleefHeemstede als de cultuurcoach zouden een rol kunnen spelen in het nadenken over wie voor de prijs in aanmerking komt. Wij stellen voor om in de komende periode nader te onderzoeken hoe dit vorm kan krijgen.

4.8 Het toepassen van evenementenbeleid

Een volgende stap is het verbinden van cultuur en nieuw evenementenbeleid. In 2024 is voor Heemstede na een uitgebreid participatietraject een nieuw evenementenprofiel vastgesteld. Het evenementenprofiel van Heemstede richt zich op kleinschalige en gemoedelijke evenementen met stadsallure, met extra aandacht voor eten en drinken, muziek en toegankelijkheid. Heemstedse evenementen zijn er voor jong en oud, waarbij iedereen zich welkom en verbonden voelt.

Het evenementenprofiel van Heemstede past goed binnen de ambities in deze cultuurnota en biedt een kapstok voor het verder ontwikkelen van culturele evenementen. Zo kunnen we de culturele festivals goed inpassen in het bredere evenementenbeleid, wanneer dit wordt opgesteld als vervolg op het al gemaakte evenementenprofiel.

4.9 Het stimuleren van crowdfunding, sponsoring en fondsenwerving

Het is niet altijd de gemeente die initiatieven financieel moet mogelijk maken. Bij onze roloppvatting hoort dat we ervan uitgaan dat culturele organisaties ook eigen inkomsten genereren. Een manier om dit te doen (naast entreegelden, cursusbijdragen en lidmaatschapsgelden), is om crowdfunding, sponsoring en fondsenwerving te bevorderen. Kennis van fondswerving binnen het culturele veld kan verbeterd worden. Als gemeente kunnen we dit op verschillende manieren doen, bijvoorbeeld via:

- Informatieverschaffing over platforms voor crowdfunding en mogelijkheden bij publieke en private cultuurfondsen.
- Subsidies te verstrekken aan projecten die via crowdfunding of sponsoring worden gefinancierd. Dit kan een stimulans zijn voor initiatiefnemers om crowdfunding en/of fondsenwerving te overwegen.

Lokale campagnes: we kunnen overwegen om lokale wervingscampagnes mee te ondersteunen en mensen aan te moedigen om deel te nemen aan projecten die aan Heemstede ten goede komen.

4.10 Het stimuleren van samenwerking

Als gemeente willen we de samenwerking en de organisatiekracht van het culturele veld (die bijna volledig draait op vrijwilligers) verbeteren. Op een aantal niveaus kunnen we de samenwerking versterken.

- De samenwerking met en rondom de scholen wat betreft het culturele aanbod voor jongeren. Hier kan ook de relatie worden gelegd met ons preventieve jeugdbeleid. In de Herijking Jeugdwerk (kinder-, jongeren- en straathoekwerk) is met de samenwerkende partijen de volgende visie geformuleerd voor 2025-2028: 'De jeugd in Heemstede groeit kansrijk, gezond en veilig op'. Ook cultuur kan hier aan bijdragen, bijvoorbeeld via de inzet van de cultuurcoach.
- Zoals eerder gemeld is het voorstel om middelen vrij te maken om een cultuurcoach aan te stellen die de samenwerking tussen organisaties op verschillende beleidsterreinen verder cultureel kan laden.
- De samenwerking tussen het culturele veld en maatschappelijke organisaties en zorginstellingen, actief in het sociaal domein, willen we verder versterken. Bijvoorbeeld via de Sociale Coalitie Heemstede, waar verschillende culturele organisaties al aan deelnemen.
- Overkoepelend willen we als gemeente de samenwerking binnen het culturele veld (organisaties en makers) bevorderen, gericht op het verbinden van initiatieven, het uitwisselen van kennis en ervaring en het organiseren van een aanspreekpunt. Op dit moment is de vereniging BeleefHeemstede al actief, als het cultureel platform in Heemstede. Dit netwerk willen we graag bestendigen, onder meer door open te staan voor het honoreren van initiatieven van het platform uit het hierboven voorgestelde aparte projectenbudget voor culturele initiatieven. Dergelijke initiatieven kunnen in beginsel op van alles betrekking hebben: bijvoorbeeld het aanstellen van een dorpsdichter, het realiseren van een kunstwerk in de buitenruimte, een bijdrage aan versterking van een monument of het starten van een nieuw festival. Overigens kan de gemeente een initiatief eenmalig financieel steunen via 'Wij maken Heemstede', dat ook al culturele initiatieven heeft gesteund (zoals de stichting Folly). Voor deze regeling gelden echter specifieke voorwaarden, waaraan culturele initiatieven niet altijd voldoen en in dat geval niet in aanmerking voor dit initiatievenbudget.

Bij de organisatie en de coördinatie van deze netwerken willen we de cultuurcoach een centrale rol geven. Niet door zelf cultureel aanbod te realiseren, maar door de bestaande organisaties en initiatieven met elkaar te verbinden en het aanbod af te stemmen op de vraag vanuit de Heemstedse samenleving. Door de toevoeging van een cultuurcoach willen wij de organisatiekracht binnen het Heemstedse culturele leven verstevigen. Wij stellen ons voor dat de cultuurcoach nauw gaat samenwerken met de genoemde netwerken, deze netwerken ondersteunt en zich erdoor laat voeden.

Cultuurcoach

Cultuurcoaches zijn de bruggenbouwers tussen cultuur en andere domeinen, zoals onderwijs, zorg & welzijn en sport & bewegen. Zij werken lokaal en zorgen ervoor dat cultuurdeelname voor iedereen toegankelijk is. Dit doen zij door deelname aan cultuur te stimuleren, cultuur te verbinden met andere domeinen en cultuuraanbieders te ondersteunen.

Cultuurcoaches worden in de praktijk ook wel aangeduid als cultuurmakelaars, cultuurverbinders, cultuurscouts en cultuuraanbagers. In 75% van de Nederlandse gemeenten is minstens één cultuurcoach actief.

Cultuurcoaches worden gefinancierd vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC). De BRC regeling is een onderdeel van het Sportakkoord II en valt voor gemeenten in de financiering van de Brede Specifieke Uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. In Heemstede is de regeling ingezet voor het stimuleren van het bewegingsonderwijs op de basisscholen.

4.11 Omvang en onderhoud gemeentelijke collectie

Naast bovengenoemde beleidsinstrumenten die we inzetten voor kunst en cultuur, staan we tot slot stil bij de eigen collectie van kunst- en cultuurobjecten die de gemeente bezit. Daarbij gaat het om kunstvoorwerpen (zoals schilderijen en tekeningen), maar ook om historische waardevolle objecten (zoals antiek, zilverwerk of oude gemeentelijke gebruiksvoorwerpen). We voeren geen actief beleid op het gebied van collectiebeheer. Ons uitgangspunt is dat we de collectie niet verder zullen uitbreiden; het verwerven van kunst zien we niet als een gemeentelijke taak.

Daarnaast heeft de gemeente ruim zestig kunstwerken in de openbare ruimte, zoals losse standbeelden en sculpturen, maar ook kunst aan gevels of bruggen. Voor het onderhoud van deze kunstwerken is een budget beschikbaar dat voorziet in kleine reparatie- en reinigingswerkzaamheden (zo wordt elk jaar in de aanloop naar 4 mei het Vrijheidsbeeld schoongemaakt). Het budget voorziet niet in groter onderhoud of reparatie. Dit betekent dat hiervoor apart geld moet worden vrijgemaakt. Op dit moment is hiervoor geen noodzaak.

Uitvoeringsagenda

In de komende jaren zullen we de volgende zaken oppakken. Halverwege de periode, in 2027/2028, volgt een tussentijdse evaluatie zodat we eventueel kunnen bijsturen.

	Wat?	Wanneer?
1.	Bibliotheekvisie maken vanwege nieuwe wetgeving	2026
2.	Aanpassen bijzondere verordening structurele en incidentele subsidies amateurkunstbeoefening	Voorjaar 2026
3.	Realiseren van een cultureel projectenbudget	Vanaf Begroting 2027
4.	Onderzoeken mogelijkheid instellen van een cultuurcoach in goed overleg met stakeholders. Speciaal aandachtsgebied zijn de jongeren in Heemstede	Zomer 2026
5.	Zorgen dat er één plek is en blijft waar het culturele aanbod van Heemstede altijd is te vinden.	Gedurende looptijd cultuurnota
7.	Onderzoek naar het instellen van een lokale cultuurprijs	2027
8.	Input leveren vanuit cultuur voor nieuw evenementenbeleid	Hierbij volgen we de planning voor het evenementenbeleid, nu nog niet bekend

Financiën

Onderstaand overzicht geeft inzicht in het budget voor cultuur. Opgenomen zijn de werkelijke uitgaven in 2025. De structurele budgetten worden jaarlijks geïndexeerd. Het gaat om structurele budgetten, tenzij anders vermeld.

Onderdeel	2025 in Euro
(Subsidie instandhouding gemeentelijke monumenten. Valt binnen cultuurbudget, maar onder erfgoedvisie)	15.000
Archeologie-advisering Valt binnen cultuurbudget, maar onder erfgoedvisie)	6.300
Subsidie archeologie	1.500
Stichting Podia Heemstede	114.158
Amateurkunstbeoefening	24.170
Exposities raadhuis	500
Heemstedse Kunstkring	2.072
Kunstbeurs	500
Kunstlijn	750
Stichting Vier het leven	1.142
Cultureel platform BeleefHeemstede ² (indertijd vanuit coronagelden van het rijk); niet structureel Werkelijke kosten tot en met augustus 2025	8.079
Jaarlijks cultureel evenement ³ (indertijd vanuit coronagelden van het rijk); niet structureel Werkelijke kosten 2025 ➤ één projectenbudget voor culturele initiatieven	7.800
Laagdrempelige aanvraag waarderingssubsidie ⁴ (indertijd vanuit coronagelden van het rijk) niet structureel ➤ één projectenbudget voor culturele initiatieven	-
Muziekonderwijs	70.000
Cultuurmenu (Primair onderwijs)	21.507
Cultuur met Kwaliteit (primair onderwijs en vmbo)	10.000
Bevrijdingspop	2.116
Musea	1.000

2 Voor BeleefHeemstede is er tot en met 2026 financiële dekking, voor 2027 en verder (nog) niet.

3 Voor een jaarlijks cultureel evenement is er tot en met 2026 financiële dekking, voor 2027 en verder (nog) niet.

4 Voor deze waarderingssubsidie is sinds 2025 geen budget.

Onderdeel	2025 in Euro
Totaal exclusief bibliotheek	286.594
Bibliotheek (onderdeel van stichting Bibliotheek Zuid-Kennemerland) ⁵	917.005
Totaal inclusief bibliotheek	1.203.599

Het projectenbudget en de subsidie voor BeleefHeemstede, zoals voorgesteld in deze nota, kunnen we in 2026 binnen het bestaande budget opvangen. Na de wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheken (waarschijnlijk in 2026), ontvangen gemeenten naar verwachting structureel extra middelen. Dit wordt naar verwachting bij de publicatie van de meicirculaire bekend. Op dat moment wordt een dekkingsvoorstel in de begroting 2027 apart aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Het uitgangspunt voor het inzetten van een (parttime) cultuurcoach is dat we de kosten hiervoor binnen de bestaande budgetten kunnen opvangen. Mocht blijken dat er toch extra middelen nodig zijn, dan wordt het verzoek hiervoor apart aan de raad voorgelegd.

⁵ De subsidie voor de bibliotheek beslaat een periode van 4 jaar. De huidige periode loopt van 2024 t/m 2027.

Gemeente Heemstede

Raadhuisplein 1
2101 HA Heemstede

Postadres

Postbus 352
2100 AJ Heemstede

www.heemstede.nl